

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

§. II. Jus Regaliæ, quod hactenus in aliquibus tantùm Galliæ Ecclesijs
locum habuit, non posse ad omnes extendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

§ II.

Jus Regaliæ, quod hæcenus in aliquibus tantum Galliæ Ecclesijs locum habuit, non posse ad omnes extendi.

SUMMARI A.

1. Regalia, omnium retrò Conciliorum, ipsiusque Galliæ testimonijs damnata, consuetudine sustineri vix poterat: saltem ubi consuetudo non erat, etiam ante Concilium Lugdunense exerceri non potuisse, duorum Galliæ Regum exemplis, Parliamentorum sententijs evidenter ostenditur.

2. Concilij Lugdunensis Decreto Regalia extensio prohibetur, idque Gallis expetentibus.

3. Idem ex varijs Regum, & Parliamentorum Galliæ Constitutionibus, Arrestisque, & omnium serè Gallorum testimonijs probatur.

4. Non eas solùm Ecclesias eximi, quæ titulo oneroso libertatem redemere, sed omnes, quæ hæcenus in possessione sua libertatis fuere, idque Gallos ipsos fateri.

5. Parva Regum Galliæ ex Regalijs emolumenta; maxima ipsorum, & Ecclesiarum damna: Ludovici VII. & IX. egregia in hanc rem exempla.

I.

IX aliam in tota Ecclesiastica historia causam reperias, tam evidenter, & omnium etiam Gallorum testimonijs probatam, imò documentis ex Regijs Archivijs depromptis, ut ista, quam suscipimus defendendam: rationibus verò tam infirmis, cassisque oppugnatam,
E ut vel

ut vel suis Auctoribus rubori, ac ludibrio fuerint, prodiderintque inanitatē causæ tam levibus argumentis fultæ; cum tamen multò maxima esse oportuerit, quæ omnium Canonum, Conciliorum, Regum, Doctorum, & Galliæ ipsius auctoritati opponerentur. Hæc an vera sint, ex decursu, & ipsa intelliges. Primò igitur ea omnia produci possunt testimonia Canonum, Conciliorum, Episcoporum, Imperatorum, Regum, Auctorumque, quæ superiori paragrapho enumerata sunt; quæque, ut vidimus ab anno 499. quo Clodovæus Catholicam Religionem amplexus est, usque ad annum 1122. cum celebratum est Concilium Lateranense sub Calixto II. Papa (imò multò post illud) semper Regaliam damnarunt, vel potius eos abusus, qui postea Regaliæ inducendæ ansam dedere. Ea sunt Concilia Antiochenum, Chalcedonense, Nicænum secundum, Pontigonense, Troslejense, Reghiehse, Aurelianense, Parisiense, Tolosanum, &c. Capitularia Caroli Calvi, Constitutiones Imperatorum Joannis, & Emmanuelis Comneni, Friderici, Principumque Germaniæ & Galliæ, Gregorij Magni, Gregorij Turonensis, Hincmari, Flodoardi, Gerberti, & aliorum. Hi omnes locis suprâ citatis Regaliam, seu potius primas Regaliæ fibras penitus execrati sunt, tantumque abest, ut eam totâ Galliâ extendi voluerint, ut ne uno quidem loco passisint, & consuetudinem, quæ obtendebatur, *sacrilegam, detestandam, juri divino, humanoque contrariam* edixerint, quæ omnia ex testimonijs suprâ recensitis manifesta sunt; constat etiam, quæ mens Gallicanæ Ecclesiæ tot Concilijs, exemplisque expressa, olim fuerit; quid verò dicerent, egregij, invitique illi Galliarum Antistites, si eam consuetudinem, quam ne uno quidem loco dignati sunt, jam tota Galliâ dominantem cernerent? imò & pro Ecclesiæ Gallicanæ legitimo partu semet ferentem? Post Concilium Lateranense jam superiori paragrapho ostendi, jus Regaliæ solâ consuetudine, non privilegio, aliòve justo titulo stetit, & consuetudinem pacandæ Principum conscientiæ, excusandoque abusui vix suffecisse, quod præter ipsorum Principum testimonia, quæ produximus, etiam innuit Marca Archiepiscopus Parisiensis, cujus hæc sunt verba: *Cum autem usus-fructus reddituum Episcopatus (si redditus feudorum excipias) & Collatio Præbendarum ex Consuetudine adversus Canones proficiscerentur, optimum factu existimârunt*

runt Principes, ut hujus consuetudinis confirmationem peterent decerni in Concilio Generali Lugdunensi. Sed quidquid de hoc sit, an videlicet ea consuetudo legitima fuerit, & sufficiens, ut Regalia exerceri tuto possent, illud saltem evidens est, ubi consuetudo non erat, exerceri non potuisse, tunc enim omnis aberat titulus, quo Canonum transgressio Regalia enixissime prohibentium excusari posset, & ideo Principes non aliter hoc jure utebantur, quam ubi, & quando consuetudo illud permittebat: quod duorum Galliaë Regum exemplis evidenter demonstratur. Primum est S. Ludovici, in cujus vita hæc Nangius: *In Beneficijs Ecclesiasticis conferendis Deum semper præ oculis habebat, præsertim in Ecclesijs Cathedralibus, ubi sede vacante ratione Custodiæ Regalium ex consuetudine pertinebat ad eum Collatio Prabendarum.* (a) Sub eodem Rege vacante Ecclesia Aniciensi apud Velaunos titulo Regalia impetebantur tam in urbe, quam suburbij, totaque civitatis territorio jurisdictio temporalis, vectigalia, alijque proventus ejusdem Ecclesiæ, ac etiam Beneficiorum Collationes: obstitit Capitulum, ostenditque, nunquam id consuetudinis fuisse, ut videlicet vectigalia extra urbem, ac Beneficiorum Collationes ad Regem pertinerent, idque recens tentari cœptum, à decessu videlicet duorum Episcoporum, qui Ecclesiam Aniciensem ultimò gubernaverant; id verò legitimæ consuetudini inducendæ satis non esse; quippe consueta dici non posse, quæ bis tantum contigerint; sic etiam Beneficiorum Collationes nunquam hætenus sibi Reges vendicasse. His à Capitulo allegatis, probatisque Parlamentum Parisiense decidit: *Ecclesiam Aniciensem libertati suæ relinquendam esse.* (b) Quam Parlamenti sententiam S. Ludovicus suo Diplomate confirmavit, cujus inter alia hæc sunt verba: *Quia per inquisitionem, quam fieri fecimus, probatum non extitit, quòd vacante Ecclesia supra dictâ nos, vel nostri Antecessores domum Episcopalem vel fortitericia alia civitatis, castra etiam extra civitatem, seu villas alias, sed nec pedagia ullo unquam tempore habuimus extra civitatem, nisi à duabus ultimis vacationibus, vel aliquando dignitatem aliquam, aut Prabendam contulerimus; super his ex nunc in perpetuum dictam Ecclesiam nolumus molestari, &c.* (c) Ubi vides nec Regium Par-

E 2 lam-

(a) Nangius in vita S. Ludovici. (b) Parlamenti Parisiens. arrestum Anno 1259. (c) Constitutio S. Ludov. an. 1259. mense Julio. Ex Regestis Parlam. & Cameræ Computor. apud Chopin: Marca lib. 8. Concord. cap. 24. n. 3.

lamentum, nec ipsum Regem voluisse Regaliam ultra consuetudinem extendi; imò Regio Procuratori onus probandi incumberebat, Regem in antiqua possessione, & consuetudine versari Regaliam percipiendi, nec prius admittebatur, quàm id probasset, ut ex allata Constitutione palàm est, & fatetur Marca, & Ruzeus in privilegio 55. (a) Exemplo, vestigiisque B. Ludovici Philippus Audax Ludovici filius egregiè institit, cujus iussu cum esset Apamijs Ecclesiæ Albiensi restituti sunt fructus à Seneschalco Carcasiensi obtentu Regaliæ occupati, Capitulo proclamante, id hæcenus numquam esse factum, & ided nec fieri posse; verba Arresti (quod duos ante Concilium Lugdunense annos datum est) sunt hæc: *Sabbatho post Ascensionem Domini restituta fuerunt apud Apamias, & reddita per Dominum Regem procuratoribus Capituli Albiensis Regalia Ecclesiæ Albiensis, quæ mortuo Episcopo Seneschalco ceperat, & saisnaverat sine causa, cum Dominus Rex super hoc nunquam usus fuisset, prout ex aliorum, & ipsius relatione fuit inventum.* (b) Constat ergo etiam ante Concilium Lugdunense Regaliam non alibi admissam, exercitamque fuisse, quàm ubi consuetudo vigeat. Id verò multò magis post Concilium Lugdunense obtinuit, quod tam apertum, & evidens est, ut nihil magis.

II. Nam Concilium ipsum quod attinet, Regaliam ibi tantum admittit, ubi hæcenus inveterata consuetudo inoleverat; alibi verò, & præter morem eam induci sub pœna anathematis ipso facto incurrenda, nullaque dignitatum exceptione, enixissimè prohibet. Eos verò Clericos, qui se, ut deberent talia facientibus non opponunt, proventibus omnibus privat. Fuit hoc Concilium in Gallijs habitum, in Gallijs receptum, Regisque Galliarum Oratoribus, ipsoque Clero Gallicano, qui frequens aderat, non solum non contradicentibus, sed potius vehementer approbantibus, & ut id statueretur, connitentibus; sic enim Durandus Speculator Episcopus Mimatensis, qui Concilio interfuit, testatur: *Præsens constitutio, inquit, fuit ad clauorem Prelatorum Francia, & Angliæ promulgata.* Habes hæc ergo mentem Ecclesiæ Gallicanæ in generali Concilio expressam, & Regaliam ad solam consuetudinem restringentis

(a) Mar. lib. cit. n. 2. (b) Arrestum Parlam. Parisiens. anno 1272. Apud Marc. lib. 8. cap. 26. n. 3. M. de Pamiers, fol. 28.

stringentis; immeritò igitur Ecclesiæ Gallicanæ doctrinam jaçant illi, qui hâc nostrâ tempestate eam ipsam doctrinam impugnant, titulo filios, factò hostes professi; & planè nihil invenias, quod huic Concilio opponas, nam & generale fuit, & in Gallijs habitum, & à Gallis receptum, approbatumque, & tandem ad mentem, votumque Gallorum pronuntiavit. Hoc ergo Concilium sufficeret, quamvis alia deessent, sed nec alia desunt, imò abundant.

III. Anno 1302. qui fuit vigesimus octavus post Concilium Lugdunense, Philippus Pulcher Constitutionem edidit, cujus hæc sunt verba: *Quantum ad Regalia, qua Nos, & prædecessores nostri percipere assuevimus in aliquibus Ecclesijs Regni nostri, quando eas vacare contigerit. Idem Philippus in litteris ad Bonifacium VIII. datis: Aliquarum Ecclesiarum, & Præbendarum collatio ad Nos jure regio pertinet.*

Anno 1303. Idem Philippus: *Nolumus, inquit, quòd gentes nostræ occupent Regalia Ecclesiarum Provincia Narbonensis.*

Anno 1334. Philippus Valesius in celebri sua Constitutione, quam Philippinam appellant: *Cùm ab aliquibus dubitatum sit, an jus Præbendas, Dignitates, aliæque Beneficia conferendi ad Nos pertineat, vacante videlicet Ecclesiâ, & in ijs locis nostri Regni, in quibus jus Regaliæ obtinemus. Ordinatio, cujus initium: Episcopus: Dum Episcopus alicujus Episcopatus decedit, ubi Dominus Rex habet Regaliam.*

Anno paulò supra 1300. Celebris quædam Constitutio prodita est, cujus initium: *Dominus Rex.* In ea omnes speciatim Ecclesiæ numerantur, quæ juri Regaliæ aut subditæ, aut exemptæ sunt, ex qua luce clariùs patebit, noluisse Reges universim, totoque Regno, sed certis tantum locis Regaliam extendi. Ea sic habet: *Dominus Rex prout constat per antiqua scripta Camera consuevit capere Regaliam cùm vacaverit in Provincijs, quæ sequuntur: in tota Provincia Senonensi, & suffraganeis, exceptâ Diocesi Antistodorensi, in qua Decani, & Capitulum dicuntur permutationem fecisse cum Rege: in tota Provincia Rhemensis, exceptâ Cameracensi: in tota Provincia Bituricensi, exceptâ Lemovicensi, Cathurcensi, Rhutenensi, Albiensi, Mimatensi, Treconensi, &c. In tota Normannia habet Regale; in Provincia Auxitanensi, & Arelatensi, & per consequens in tota Lingua Occitana nihil habet, in Provincia Burdigalensi solum. Verumtamen de Piclaviensi fuit computatum anno 1306. sed Rex per litteras suas totum Episcopo restitui jussit.* Et in codice manuscripto (qui in Bibliotheca asservatur Reginæ

Sueciæ, continétque quàm plurima manuscripta arresta) hæc verba prioribus adijciuntur: *Tunc conditione habitâ, quod inquirerent diligenter, si Prædecessores Episcopi nunquam fecissent homagium Regi, & si sic quod recuperaretur super ipsum Episcopum, quod ei fuerat restitutum.* Ubi clarè exprellum vides, Regij Procuratoris officium, ac munus fuisse, ut probaret, stetisse penes Regem capiendæ Regaliæ possessionem, quam nisi probâisset, pro Ecclesiarum libertate pronuntiabatur.

Anno 1352. Alia, & ferè similis Constitutio condita est, cujus titulus: *Ecclesia cadentes in Regaliam:* Continétque 30. Diocesces, nullâ tamen factâ mentione Provinciarum Aquitanæ, Occitanæ, Provincie, & Delphinatûs.

Anno 1408. & 1451. Constitutiones Caroli VI. & VII. *In Episcopatibus, in quibus Regaliæ jus habemus.*

Anno 1499. Ludovicus XII. *Omnibus nostris Officialibus sub pœna, qua sacrilegis debetur, infligenda prohibemus, ne usumfructum Archiepiscopatum, Episcopatum, aliorumque Beneficiorum occupent, in quibus jus Regaliæ non habemus.*

Anno 1606. Henricus Magnus omnes illas Regum Antecessorum Constitutiones confirmat, declaratque: *Nolle se Regaliâ frui. nisi intra limites, modumque à suis Antecessoribus præscriptum, nec velle eam cum præjudicio Ecclesiarum exemptarum extendi.*

Anno 1629. Ludovicus XIII. regnantis Pater ad preces Cleri Gallicani Edictum Henrici Magni ratum vult esse, haberique.

Præsertim verò Provinciam Septimanniæ fuisse à Regaliâ exemptam infinita ferè sunt documenta, quæ apud Marcam, & Episcopum Apamiensem videri possunt. Accessit hæc Provincia Coronæ Gallicæ non simul, sed per intervalla, videlicet sub Ludovico VIII. Ludovico IX. & tandem plenè sub Philippo Audaci Regibus Gallie: accessit verò eâ conditione, ut juribus ac privilegijs suis, quæ olim acceperat, deinceps potiretur, inter illa non minimum fuit immunitas à Regalijs: hanc quamvis Principum nonnulli turbâssent, restituta tamen est, & in antiquum statum reposita à Raymundo, & Alphonso Comitibus Tolosanis, & Comitissa Ermengarda; præsertim verò à Carolo V. Rege, qui in omnibus Ecclesijs, & Abbatijs Septimanniæ nullam se Regaliâ affectare profitetur.

(a) Qui-

(a) Quibus accessere quàm plurima Pontificum, Regumque Diplomata, Parliamentorum arresta, aliæque sententiæ, arbitramenta, transactiones, concordata, præsertim verò continua, & nunquam intercisâ possessio.

Accedit omnium ferè Scriptorum, qui hoc argumentum tractarunt, una eademque sententia id ipsum confirmantium; ij sunt: M. le Maître Primus Parisiensis Parlamenti Præses, in cap. 4. Constitutionis, cui initium: *Dum Episcopus. Ubi: Certissimum est Regem non in omnibus sui Regni Episcopatibus Regalia potiri: quod aliquoties repetit.*

Choppinus celebris (b) Parlamenti Advocatus: *Si à Pontificia legum relaxatione hoc Regalium genus magis, quàm à Possessione strictis finibus septa, promiscuus hic fuisset, & indefinitus privilegij usus, in omnes Episcopatus Gallia, &c. & infra: Quatenus Regalium jus in aliquibus Ecclesijs possessum, eatenus præscriptum, questumque intelligitur. Et alibi, (c) In multis quidem sacrarum Ecclesiarum finibus Gallia, ignota sunt, nec usu trita Regalium jura.*

Rebuffus in Parisiensi Universitate juriarum Professor celeberrimus in Tractatu de Regia ad Prælaturas Nominatione: *Reges in aliquibus tantum Ecclesijs sui Regni Beneficia conferunt titulo Regalia, idque ex Privilegio, & concessione Ecclesia, cum aliis juri communi id repugnet.*

Auctor Glossæ in Pragmaticam sanctionem: *Sicut Rex Francia, & Rex Anglia vendicant sibi (vacantibus Ecclesijs) jus conferendi Beneficia in quibusdam Ecclesijs Cathedralibus.*

Eodem modo loquuntur Durandus Speculator, Joannes Ferault jurisconsultus Gallus, Carolus Grossalis jurisconsultus Tholosanus, Duarenus, Pasquier Regius Advocatus, qui adulatoribus aulicos eos vocat, qui jus Regaliæ ad omnes Ecclesias proferre audent. Et denique Petrus Marca Archiepiscopus Parisiensis. Hi omnes, & quot quot de hoc argumento retrò temporibus scripsere, unâ eademque voce profitentur jus Regaliæ in aliquas tantum Ecclesias, non omnes, Regi competere. Ex quibus facile colligas, quænam in hac re totius Ecclesiæ Gallicanæ, prout videlicet sacris, prophanisque ordinibus constat, mens, & sententia fuerit. Quæ licet clarissima sint, non desunt tamen tergiversationes vinci nolentibus; frustra enim veritatem istis ostendas, quam non quærunt, imò adversantur.

IV. Di-

(a) An. 1138. 1155. & 1209. (b) Choppin. L. I. de sacra Politia. (c) Lib. 11. Monasticon.

IV. Dicunt ergo verum esse, non omnes Ecclesias Regaliâ teneri, illas enim eximi, quæ aut speciali privilegio à Regibus exemptæ sunt, aut titulo oneroso libertatem redemere; istas immunes esse, nullasque præterea. Cæterum quàm hæc sint inania, & iudificandæ veritati quæsita, quis non videt? Concilium enim Lugdunensè non aliquas tantum, paucasque Ecclesias Regaliæ subducit, quæ privilegio, aut contractu aliàs tutæ sint, sed omnes illas, in quibus Regalia hætenus exercita non fuit, hæc verò multò plures sunt, quàm Privilegio affectæ. Concilij verò Lugdunensis, & Ecclesiæ Gallicanæ, quæ illius Concilij maxima, & præcipua pars erat, eadem mens, & sententia fuit; imò Gallorum querelis ea Constitutio debetur, ut supra vidimus. Id si Galliæ Antistites cum aulæ minùs blandirentur, facti sunt, non eas tantum Ecclesias eximendas esse, quæ Privilegio, aut contractu aliàs tutæ sunt, sed omnes, quæ retrò temporibus Canonicâ, & naturali libertate gaudebant: ficenim in Conventu ad S. Germanum habito Henrico III. imperante Clerus loquitur: *Oportet ab onere Regaliæ primò Ecclesias eximere, quæ contractu aliquo, commutatione, aliòve titulo oneroso hanc exemptionem sibi à Regibus paravêre. Secundo eas Ecclesias, quæ jam à tempore hominum memoriam superante in possessione, & libertate sunt, ne huic oneri subdantur; illa præsertim, quæ hæc ipsâ libertate prius gaudebant, quàm coronæ unirentur; nec veritati consentaneum est, accessu ad coronam suâ libertate aut Privilegijs excidisse, quæ in hunc usque diem semper servârunt.* His Cleri rationibus & ipse Henricus assensus est, & propositio Pybraci Regij Advocati eliminata. Idem fatetur Petrus de Marca, cujus hæc sunt verba: *Cum antiqua Parlamenti arresta jus Regiam consuetudine niti docuerint, nullamque aliam ejus asserendi probabilem rationem invenerint Doctores Parisenses, quàm vetustam consuetudinem ex æquitate profectam, mirum videri non debet, si Reges, qui primi leges in hac materia Regalium condiderunt, ad fori usum accommodatas, jus illud coërcuerint ad Ecclesias, in quibus receptum erat, Regem eo jure uti.* Si ergo nullo alio titulo, quàm consuetudinis, Regalia nititur, idque Parlamenta, Doctores Parisenses, ipsique Reges agnovêre; sequitur, ubi consuetudo non est, nullum etiam esse titulum, rationemque Regaliam exercendi. Denique ex arrestis, Regiisque tabularijs, ac omnium ferè Juris consultorum, & Advocatorum Galliæ testimonijs constat, multas Eccle-

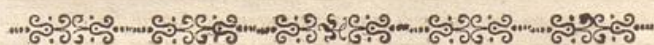
Ecclesias à Regalia liberar esse, immunèsq; videlicet: Camera-
 censem, Lemovicensem, Cathurcensem, Rhutenensem, Albien-
 sem, Mimatensem, Macloviensem, Trecorensem, Auxitanensem,
 Arelatensem, omnèsq; insuper Ecclesias Provinciarum Septi-
 manniæ, Provinciae, Delphinatùs, Aquitaniæ, aliàsque recentib;
 victorijs Galliaë adjectas, de quibus vide *Marcam lib. 8. à cap. 26. &*
Episcopum Apamiensem in Tractatu Regalia à fol. 86. Has inquam omnes
 immunes fuisse constat, liberàsque, sive jam contractui oneroso,
 sive antiquæ possessioni, ac Concilio Lugdunensi tribuas: si ergo,
 quocunque tandem titulo, liberæ sunt, quâ, rogo, æquitate gra-
 varî possunt, & jugo subdi nunquam accepto? sit contractus, sit
 quidquid velis, tantùm ne seruiant; quamquam, ut dixi, nec
 privilegium, nec contractus sit, sed Ecclesijs innata, & à Canonib;
 præsertim verò Concilio Lugdunensi sancita libertas. Enim
 verò si quis attentè consideret, quid Regaliaë extensio ex una parte
 lucri, ex alia verò incommodi Regibus asserat, mirabitur tanto
 illam ardore, conatùque quæsitam esse. Emolumenta, quæ ex ea
 proveniunt, si magnificentiam, opèsq; Regum Galliaë spectes,
 vix guttam addunt ingenti pelago; præterquàm, quòd eorum
 Majestate indignum credas, si Ecclesiarum spolijs onusti incedant,
 quas olim augere consueverant. Et quamvis moderni Regis pie-
 tate factum sit, ut modestissimè illis utatur, tertiâ eorum parte
 Neophytis adscriptâ; quis nobis tamen pollicetur, foribus semel
 apertis, eandem semper posteris Regibus & moderationem, &
 pietatem fore, & non potiùs in Regium ærarium, communèmq;
 alveum, etiam hunc rivulum decursurum, sacrâ pecuniâ in pro-
 phanos usus absumptâ? nam & hic semper genius abusibus fuit,
 ut faciem honestate velarent, lentèque procederent, modestissimis
 inijtjs, sed lugendo sine. Et quamvis hæc omnia desint, finis sal-
 tem sacrarum foundationum, quas esse inviolatas decet, & potestas,
 ac administratio Episcopis debita, in Reges transfertur: & quis
 credat oblationes ex alieno Deo placere? maximè in Regibus,
 qui proprijs abundant? Idem, multòque magis in Collationibus
 Beneficiorum locum habet. Olim cum Reges Beneficia nulla con-
 ferrent, excusari, aut saltem ferri poterant, si etiam hujus juris
 exercendi aliquâ cupiditate tangebantur: nunc verò post Con-
 cordata,

cordata, quando præter tot inferioris Ordinis Beneficia, quæ varijs ex titulis donant, omnes Prælatuæ, omnesque Episcopatus, & Archiepiscopatus ex Regum voto, & nominatione conferuntur, vix aliud superest, quod optare debeant: enimverò Canonatus, aliæque minoris numeri Sacerdotia vix punctum efferunt, tot alia, tantique momenti possidentibus; cum tamen ex alia parte Principis conscientiam magnopere gravent, nec minori damno Ecclesias afficiant. Si Canonatum, aliarumque Dignitatum, & Beneficiorum collatio ex solius Principis voto, arbitrioque penderet, extra periculum res esset; illos quippe nec lucri captandi, nec aliæ sordidæque cupiditates tangunt, quas in privatis ministris reperias: istis ergo vacuas dignitates implendi tota cura committitur, Principe in alia, & majora intento; hinc est, dum isti referunt, orant, supplicântque, illos Principi offerunt, quos non Ecclesijs utiles, sed sibi suisque putant; Sacerdotia interim indignis immeritisque donari; aut potius vendi, quique nil minus cordi habent, quàm ut in Ecclesijs suis resideant, ut oculis subditorum virtutum exempla proponant, quos potius vitæ, morumque licentiâ, & perverfitate Clericis indignâ offendunt. Tantoque id pejus, si Ecclesiæ procul absunt; tunc enim ijs, qui digni essent, præteritis, succedunt aulæ assueti, mutantque Beneficia recens accepta, aut etiam resignant, pensionibus egregiè impositis; quippe non tam illis Ecclesiarum, quàm lucri, ac proventuum cura est, animarum interim pretio, ac pauperum patrimonijs contra fundatorum intentiones in delicias consumptis. Obsident aulam Sacerdotum & ambientium greges, non tam meritis, quàm pretio, gratiâque Sacerdotia captaturi; ij verò, qui meritis quidem, sed non patrocinijs, aut ære abundant, in obscuro sunt, latentque, nec ulla virtutes consequendi cura est desperatione præmiorum. Illi ipsi, quos Ecclesiastici, Laicique Patroni nominârunt, aut expensarum, aut litium metu, aut etiam tædio itinerum (quippe Parisijs tantùm de Regalijs disceptatur) causam etsi justissimam ijs deserunt, qui plus gratiâ, potentiâque in aula valent, unde Ecclesias indignis tandem repleti necesse est; quippe ex Canonatu etiam ad Episcopatus, altioresque cathedras iisdem artibus eniti in promptu est. Constat ergo parum quidem emolumentum ex Regalia Prin-

Principi provenire, multum tamen periculi, multumque damni, tantòque amplius, quantò illa magis dilatur; ut prudenter à Marca Archiepiscopo Parisiensi dictum sit: *Tanti non esse Prabendarum istarum Collationem, ut ejus etiam in loca, in quibus à Christo nato nunquam exercita est, proferenda studio, antiquas Regni leges, Conciliorumque Decreta subverti necesse sit.*

Qua in resunt etiam æternæ memoriæ digna Ludovici VII. & IX. Regum Galliaë exempla. Cùm enim huic instituendi Pastores à Pontifice potestas facta fuisset, ad idque Legatus Româ rediens Diploma protulisset: *Quòd mea, inquit, negotia Roma strenuè objeris, laudo: quòd mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non probo: intelligo enim, quanto cum periculo anima mee, & Regni id susciperem: ac protinus in ignem Diploma projecit.* De eodem beato Rege narratur, noluisse Collationibus Sacerdotiorum se immiscere: *Sat mihi est, inquit, coram Deo de temporalibus mihi creditis, non etiam spiritualibus, rationem reddere.* De Ludovico VII. hæc habet Thomas Walsinghamus: *Reversus Ludovicus junior de Hierosolymitana contra Saracenos expeditione, cùm quidam Clericus Româ papale privilegium attulisset, quo in omni Ecclesia cathedrali sui Regni, jus conferendi primam vacaturam cum cunctis fructibus medio tempore provenientes, continebatur, confestim conclusit literas, dicens: Malo illas hic comburere, quam si propter illas in inferno comburerer.* Hæc Regum Galliaë olim exempla, vocèsq; fuerunt, à quibus quàm aliena sint sensa, quæ regnanti Ludovico inspirare aliqui conantur, nemo non videt. Rationes verò quibus id agunt, tam sunt exiles, vanæque, ut mirum sit, ijs ipsis, qui eas producunt, pudori non esse: enimverò cupiditas aulam demerendi, supra pudorem & veritatem fuit, id postea videbimus; nunc in D. Thoma Cantuariensi, ideam, exemplarque Ecclesiasticæ libertatis proponemus, in quo constantiam, fortitudinem, candorèmq; animi videre, & imitari liceat, aliàsque virtutes sacerdote dignas, omni quidem adulatione, & furo liberas; reverentiæ tamen in Reges suos, amorisq; plenas; & ex quibus intelligas, quid Episcopi Deo, quid Principi debeant, tantòque aptius præsentis causæ hæc digressio conveniet, quòd D. Thomæ pugnandi, vincendique argumentum Regalia fuit, hæc Martyrem fecit; ut mirari non debeas, si eam causam nos calamo, & atramento tuemur, quas ille tormentis, & sanguine;

ne; hæc sunt præmia, & sigilla veritatis: nec alio discrimine verum à falso Pastore distinguas, quam quòd iste fugà, ille pugnà probatur: Mercenarius, inquit Christus, & qui non est Pastor, cuius non sunt oves propria, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit, & lupus rapit, & dissipat oves. In quem locum eleganter S. Gregorius: Mercenarius quidem est, qui locum quidem Pastoris tenet, sed lucra animarum non querit, terrenis honoribus inhiat, temporalibus lucra pascitur, impensâ sibi honoris reverentiâ letatur. Hic videt lupum venientem, quia tranquillitatis tempore plerumque ad gregis custodiam sicut verus Pastor, ita etiam Mercenarius stare videtur, sed lupus veniens indicat, quo quisque animo super gregis custodiam stabat. Lupus enim super oves venit, cum quilibet injustus, & raptor fideles quosque, atque humiles opprimit; sed is, qui Pastor esse videbatur, & non erat, relinquit oves, & fugit, quia dum sibi ab eo periculum metuit, resistere ejus injustitiâ non præsumit; fugit verò non mutando locum, sed subtrahendo solatium: fugit, quia injustitiâ vidit, & tacuit: fugit, quia se sub silentio abscondit, quibus bene per Prophetam dicitur: Non ascendisti ex adverso, nec opposuisti murum pro domo Israël, ut staretis in pratio in die Domini. (a)

§ III.

Certamen contra Regaliam à S. Thoma Cantuariensi Archiepiscopo susceptum, aliisque in simili causa laborantibus propositum.

SUMMARIÀ.

1. Regibus suis & reverentiam, & libertatem Pastores debent.
2. S. Thomas Archiepiscopus Regaliâ abusus impugnat, & hæc ei necis causa: ejus in aula mores: electio in Archiepiscopum, & Sanctitas.
3. Regem offendit, & quas ob causas?
4. Sub-

(a) Ezech. 13.